

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 622/2017-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. decembra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], vo veci namietaného porušenia jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 11 S 191/2016-48 z 5. októbra 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. novembra 2017 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej aj „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 S 191/2016-48 z 5. októbra 2017 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“).

2. Sťažovateľ v podanej sťažnosti uviedol, že žalobou doručenou krajskému súdu sa domáhal zrušenia rozhodnutia [REDACTED] (ďalej len „ústav“) o stanovení programu zaobchádzania č. 1891040 z 11. augusta 2016 a vrátenia veci na ďalšie konanie, alternatívne navrhol, aby súd vyhlásil zásah ústavu spočívajúci v stanovení predmetného programu zaobchádzania za nezákonný. Krajský súd napadnutým rozhodnutím konanie zastavil a vec postúpil Krajskej prokuratúre v Trenčíne.

3. Napadnutým rozhodnutím krajského súdu, ktorým zastavil konanie pre nedostatok svojej právomoci, došlo podľa sťažovateľa k odňatiu práva sťažovateľa na prístup k súdu a k odmietnutiu spravodlivosti. Podľa sťažovateľa je právomoc správnych súdov v otázkach väznenstva daná. Pokiaľ krajský súd dospel k záveru o nedostatku svojej právomoci na prejednanie veci, bol podľa sťažovateľa povinný postúpiť vec na prejednanie civilnému súdu.

4. Vzhľadom na uvedené dôvody sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní prijal sťažnosť na ďalšie konanie a následne nálezom vyslovil porušenie práva sťažovateľa „na prístup k súdu podľa čl. 6 ods. 1“ dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, toto uznesenie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 000 eur.

5. V závere sťažnosti sťažovateľ požiadal ústavný súd o ustanovenie právneho zástupcu na konanie pred ústavným súdom, pričom navrhol ustanoviť advokáta [REDACTED], [REDACTED], s ktorým spolupracuje vo viacerých veciach. Svoju žiadosť odôvodnil svojou nemajetnosťou, statusom väzňa a poukázal aj na rozhodnutie Centra právnej pomoci sp. zn. 10522/2016-KaNR z 8. septembra 2016, na základe ktorého je považovaný za osobu v materiálnej núdzi.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

7. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98). Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS

66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03). Za iné dôvody zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti treba nesporne považovať aj konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým intenzitu pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní dotknutého orgánu verejnej moci a ich ústavnoprávny rozmer vrátane miery, ktorou sťažovateľ priamo alebo nepriamo k pochybeniam či nedostatkom vytýkaným z jeho strany dotknutému orgánu verejnej moci svojím konaním prispel, a ich únosnosť z hľadiska požiadaviek na ochranu práva, ktorého porušenie sa namieta (IV. ÚS 62/08).

9. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, v danom prípade iné orgány verejnej moci, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov v rámci im zverených kompetencií legislatívne vymedzených. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Inými slovami, ústavný súd predstavuje ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú (III. ÚS 149/04).

10. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaniach, ktoré im predchádzali, alebo samotnými rozhodnutiami došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

11. Ústavný súd z tohto hľadiska preskúmal napadnuté rozhodnutie, pričom nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup krajského súdu nemajúci oporu v zákone.

12. Po odcitovaní ustanovení právnych predpisov, ktoré krajský súd vo veci aplikoval, v podstatnom uviedol:

„V prejednávacom prípade sa žalobca domáhal preskúmania Programu zaobchádzania vydaného žalovaným dňa 11. augusta 2016. Rozhodovací proces, ktorého výsledkom je vydanie uvedeného rozhodnutia, patrí do právnej úpravy verejného práva trestnoprávneho charakteru a nie je možné takéto rozhodovanie považovať za rozhodovanie správneho orgánu v oblasti verejnej správy, keďže ide výlučne o právomoc, ktorá vyplýva z ustanovení zákona č. 475/2005 Z. z. a týka sa vecí, ktorá súvisí s výkonom trestu, ktorý bol žalobcovi uložený v zmysle ustanovení Trestného zákona a podľa Trestného poriadku, podmieňujúce jej trestnoprávny charakter.

Krajský súd ďalej uvádza, že príslušný ústav na výkon trestu odňatia slobody postupoval podľa zákona č. 475/2005 Z. z. (v spojení s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 368/2008 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody), ktorý je jedným z prameňov trestného práva procesného, keďže vykonávacie konanie je posledným štádiom trestného konania, ktoré je rámcovo upravené v štvrtej časti Trestného poriadku a zákon č. 475/2005 Z. z. je osobitným vykonávacím predpisom k Trestnému poriadku. Navyše dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave na výkon trestu odňatia slobody vykonáva prokurátor (§ 96 zákona č. 475/2005 Z. z. v spojení s § 4 ods. 1 písm. b) zákona č. 153/2001 Z. z.). Príslušný prokurátor dozerá na to, aby sa vo výkone trestu odňatia slobody dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy, pričom jednotlivé prostriedky, resp. nástroje, ktorými prokurátor disponuje pri výkone tohto dozoru, vyplývajú zo zákonných ustanovení § 18 zákona č. 153/2001 Z. z., konkrétne z § 18 ods. 3 písm. c) uvedeného zákona. Prokurátor má tak povinnosť písomným príkazom zrušiť alebo pozastaviť vykonávanie rozhodnutia, príkazu alebo opatrenia orgánov zboru alebo ich nadriadeného orgánu, ak sú v rozpore so zákonom alebo s iným všeobecne záväzným právnym predpisom. Pri zabezpečovaní výkonu trestu odňatia slobody zbor nie je orgánom verejnej správy (orgánom verejnej moci), pretože nerozhoduje v oblasti

verejnej správy, ale zabezpečuje výkon trestu uloženého v trestnom konaní. Pri tejto jeho činnosti preto nemožno vidieť zásah orgánu verejnej správy, ktorý by bolo možné preskúmať v správnom súdnictve. Navyiac aj s prihliadnutím na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, vydaný pod sp. zn. III. ÚS 247/2007, krajský súd dospel k záveru, že rozhodovacia činnosť jednotlivých ústavov na výkon trestu odňatia slobody (v tomto konkrétnom prípade [REDACTED]), týkajúca sa podmienok a spôsobu výkonu trestu odňatia slobody v zmysle úpravy zákona č. 475/2005 Z. z., patrí do oblasti právnej úpravy verejného práva trestnoprávneho charakteru a nie je ho možné považovať za rozhodovanie orgánu verejnej správy.

Krajský súd v tejto súvislosti poukazuje na zákonnú úpravu výkonu trestu odňatia slobody, vrátane Poriadku výkonu trestu odňatia slobody, z ktorej vyplýva, že vypracovanie programu zaobchádzania, hodnotenie plnenia programu zaobchádzania, vypracovanie zmien programu zaobchádzania, prípadne vypracovanie nového programu zaobchádzania je v kompetencii ústavu, konkrétne pedagóga oddielu, do ktorého je odsúdený umiestnený.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti dospel krajský súd k záveru, že napadnuté rozhodnutie žalovaného bolo prijaté v rámci výlučnej právomoci týkajúcej sa realizácie výkonu trestu odňatia slobody uloženého na základe právnej úpravy Trestného zákona a Trestného poriadku, a preto nemôže byť predmetom súdneho prieskumu podľa Správneho súdneho poriadku. Dodržiavanie zákona pri realizácii výkonu trestu odňatia slobody prislúcha výlučne prokuratúre, majúcej povinnosť vykonávať dozor nad zachovávaním zákonnosti v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody (§ 4 ods. 1 písm. b/ a § 18 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre).

Z uvedených dôvodov krajský súd, konštatujúc nedostatok svojej právomoci, konanie vo veci podľa § 18 ods. 1 SSP zastavil s tým, že po právoplatnosti tohto uznesenia bude vec postúpená Krajskej prokuratúre v Trenčíne.“

13. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozhodnutia krajského súdu ústavný súd konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci a v súlade s príslušnými ustanoveniami predovšetkým zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov, zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej

len „zákon o výkone trestu odňatia slobody“), vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 368/2008 Z. z., ktorou sa vykonáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody v znení neskorších predpisov, a zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“), ktoré interpretoval a aplikoval v súlade s ich obsahom, jeho úvahy sú logické, legitímne a právne akceptovateľné. Krajský súd jasne a zrozumiteľne vysvetlil, z akých dôvodov konanie zastavil a vec postúpil Krajskej prokuratúre v Trenčíne, pričom jeho právne závery možno z ústavného hľadiska považovať za akceptovateľné a ústavne udržateľné. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným.

14. Dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave na výkon trestu odňatia slobody vykonáva prokurátor [§ 96 zákona o výkone trestu odňatia slobody v spojení s § 4 ods. 1 písm. b) zákona o prokuratúre]. Príslušný prokurátor dozerá na to, aby sa vo výkone trestu odňatia slobody dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy, pričom jednotlivé prostriedky, resp. nástroje, ktorými prokurátor disponuje pri výkone tohto dozoru, vyplývajú zo zákonných ustanovení § 18 zákona o prokuratúre, konkrétne § 18 ods. 3 písm. c) citovaného zákona, a teda povinnosť písomným príkazom zrušiť alebo pozastaviť vykonávanie rozhodnutia, príkazu alebo opatrenia orgánov zboru alebo ich nadriadeného orgánu, ak sú v rozpore so zákonom alebo s iným všeobecne záväzným právnym predpisom. V tomto smere je potrebné tiež poukázať na príkaz generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej aj „prokurátor“) sp. zn. IV Spr 157/09 z 12. mája 2010 o postupe prokurátora pri výkone dozoru prokurátora nad zachovávaním zákonnosti v miestach výkonu trestu odňatia slobody uverejnený v Zbierke služobných predpisov generálneho prokurátora Slovenskej republiky č. 6/2010, podľa ktorého prokurátor pri plnení úloh a vykonávaní dozoru taktiež dozerá na to, aby sa vo výkone trestu rešpektovala ľudská dôstojnosť a dodržiaval Európsky dohovor na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, odsúdení boli podrobení iba tým obmedzeniam, ktoré vyplývajú zo zákona o výkone trestu odňatia slobody a naň nadväzujúcich vykonávacích predpisov, aby sa dodržiavali predpisy o prijímaní

a vybavovaní sťažností odsúdených a dodržiavali sa ďalšie ustanovenia zákona o výkone trestu odňatia slobody a poriadku výkonu trestu odňatia slobody [čl. 1 ods. 3 písm. d), čl. 4 písm. a), d) a h) predmetného príkazu]. Taktiež nie je možné opomenúť § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre, v zmysle ktorého prokurátor vykonáva svoju pôsobnosť v rozsahu ustanovenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení. Podľa § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre podnetom sa rozumie podanie, ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti. Z citovanej právnej úpravy je teda zrejmé, že sťažovateľ disponuje v zmysle zákona o prokuratúre všetkými potrebnými prostriedkami na to, aby v konaní o ústavnej sťažnosti predostretú argumentáciu predložil príslušnému prokurátorovi buď sám využitím citovaných ustanovení zákona o prokuratúre, resp. táto bude predložená Krajskej prokuratúre v Trenčíne po právoplatnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu ex offo, ktorej rozhodnutia môžu byť v ďalšom predmete posúdenia aj ústavným súdom (tak ako to bolo v prípade vecí vedených pod sp. zn. I. ÚS 432/2017 a sp. zn. I. ÚS 429/2017).

15. Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia krajského súdu ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť so sťažovateľom namietaným porušením jeho označených práv, čo zakladá dôvod odmietnutia sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

16. V závere svojej argumentácie ústavný súd poukazuje na svoje rozhodnutia v konaniach vedených pod sp. zn. I. ÚS 278/2017, I. ÚS 468/2017, ako aj sp. zn. III. ÚS 507/2017 týkajúce sa výslovne sťažovateľa a identických skutočností.

17. Nad rámec ústavný súd považuje za potrebné poukázať aj na ďalší procesný nedostatok sťažnosti, ktorým je chýbajúce splnomocnenie na právne zastúpenie sťažovateľa advokátom. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ ju skoncipoval a podpísal sám a zároveň požiadal ústavný súd o ustanovenie advokáta v konaní pred ústavným súdom vo veci predmetnej sťažnosti, pretože jeho majetkové pomery a možnosti mu neumožňujú zvoliť si advokáta.

Ústavný súd uvádza, že vzhľadom na početné konania sťažovateľa pred ústavným súdom by mu podmienky konania pred ústavným súdom mohli byť známe. Ústavný súd tiež poukazuje na iné veci napr. sp. zn. I. ÚS 507/2017, I. ÚS 468/2017 a ďalšie, kde sťažovateľ si advokáta zvolil a udelil mu splnomocnenie na zastupovanie v uvedených konaniach.

Nič na tom nemení skutočnosť, že v konaní pred súdom v správnom súdnictve ústavný súd nemôže ustanoviť sťažovateľovi advokáta, pretože s účinnosťou od 1. januára 2012 systém sprístupňovania právnej pomoci osobám v hmotnej núdzi zabezpečuje Centrum právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Sťažnosť sťažovateľa v predloženom znení teda nespĺňa ani náležitosti predpísané v § 20 zákona o ústavnom súde, keďže sťažovateľ spolu s podaním nepredložil splnomocnenie pre advokáta na zastupovanie pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. decembra 2017